P9_TA(2021)0055

Ruanda, Paul Rusesabagina lieta

Eiropas Parlamenta 2021. gada 11. februāra rezolūcija par Ruandu, Paul Rusesabagina lieta (2021/2543(RSP))

(2021/C 465/14)

Eiropas Parlaments,

— ņemot vērā iepriekšējās rezolūcijas par Ruandu,

— ņemot vērā Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju,

— ņemot vērā Āfrikas Cilvēktiesību un tautu tiesību hartu,

— ņemot vērā Principus un pamatnostādnes par tiesībām uz taisnīgu tiesu un juridisko palīdzību Āfrikā,

— ņemot vērā ANO Konvenciju pret spīdzināšanu un citu nežēlīgu, necilvēcīgu vai pazemojošu rīcību vai sodīšanu,

— ņemot vērā Starptautisko paktu par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām, ko Ruanda ratificēja 1975. gadā,

— ņemot vērā 2015. gadā pārskatītos ANO Ieslodzīto režīma standarta minimālos noteikumus (Nelsona Mandelas noteikumi),

— ņemot vērā Kampalas deklarāciju par ieslodzījuma apstākļiem Āfrikā,

— ņemot vērā ANO Augstā cilvēktiesību komisāra biroja (*OHCHR*) 2020. gada 30. septembra vēstules Ruandas un Apvienoto Arābu Emirātu (AAE) valdībām par pilnvarām, kas piešķirtas īpašajam referentam jautājumos par spīdzināšanu un citu nežēlīgu, necilvēcīgu vai pazemojošu rīcību vai sodīšanu, darba grupai patvaļīgas aizturēšanas jautājumos, darba grupai vardarbīgas vai piespiedu pazušanas jautājumos un īpašajam referentam jautājumos par cilvēktiesību un pamatbrīvību veicināšanu un aizsardzību terorisma apkarošanā,

— ņemot vērā Kotonū nolīgumu,

— ņemot vērā 2021. gada 25. janvāra vispārējā regulārā pārskata attiecībā uz Ruandu iznākumu ANO Cilvēktiesību padomē Ženēvā,

— ņemot vērā ES Rīcības plānu cilvēktiesību un demokrātijas jomā 2020.–2024. gadam

— ņemot vērā 1963. gada Vīnes Konvenciju par konsulārajiem sakariem,

— ņemot vērā organizācijas "Human Rights Watch" 2020. gada 10. septembra paziņojumu "Ruanda: *Rusesabagina* piespiedu kārtā pazudis",

— ņemot vērā organizācijas "Human Rights Watch" 2021. gada 1. februāra paziņojumu "ANO: valstis ziņo par stāvokli cilvēktiesību jomā Ruandā",

— ņemot vērā Reglamenta 144. panta 5. punktu un 132. panta 4. punktu,

A. tā kā prezidenta *Paul Kagame* pilnvaru laikā Ruandas stingrie plašsaziņas līdzekļu tiesību akti, kas tika pieņemti pēc 1994. gada genocīda, joprojām negatīvi ietekmē vārda brīvību; tā kā valdība ir aizturējusi, ieslodzījusi un vajājusi kritiķus un valdības oponentus, rīkojot politiski motivētus tiesas procesus Ruandā, un atkārtoti draudējusi citiem ārpus valsts, dažiem no viņiem fiziski uzbrūkot un pat nogalinot;

Ceturtdiena, 2021. gada 11. februāris

B. tā kā Ruanda pasaules valstu brīvības novērtējumā ir saņēmusi 22 punktus no 100 ([1]) un šis rezultāts ir klasificēts kā "not free" (nebrīva valsts); tā kā Ruandas transnacionālās represijas ir ārkārtīgi plašas taktikas, mērķu un ģeogrāfiskā tvēruma ziņā un ietver digitālus draudus, spiegprogrammas uzbrukumus, ģimenes locekļu iebiedēšanu un aizskaršanu, mobilitātes kontroli, pārsūtīšanu un slepkavošanu; tā kā valdība kopš 2014. gada ir fiziski vērsusies pret Ruandas iedzīvotājiem vismaz septiņās valstīs;

C. tā kā Ruandā notikušais pret tutsi etnisko grupu vērstais genocīds, kurā gāja bojā no 800 000 līdz 1 miljonam cilvēku, kas tika noslepkavoti zvērīgos apstākļos tikai tāpēc, ka viņi ir tutsi, un kam sekoja to hutu slaktiņš, kuri iebilda pret šo iznīcināšanu, joprojām ilgstoši ietekmē valsti un visu reģionu;

D. tā kā Ruandas genocīds un 1994. gada pilsoņu karš joprojām negatīvi ietekmē reģiona stabilitāti;

E. tā kā 2020. gada 31. augustā Kigali tika arestēts cilvēktiesību aizstāvis, Beļģijas pilsonis un ASV iedzīvotājs *Paul Rusesabagina*, spēcīgs prezidenta *Paul Kagame* un valdošās Ruandas Patriotiskās frontes (RPF) valdības kritiķis, pamatojoties uz 13 apsūdzībām, tostarp terorisma finansēšanu, bruņotu laupīšanu, nolaupīšanu, dedzināšanas mēģinājumu, slepkavības mēģinājumu, piekaušanu un uzbrukumu; tā kā četras no šīm apsūdzībām ir atceltas un atlikušās apsūdzības ir saistītas ar notikumiem *Nyaruguru* apgabalā 2018. gada jūnijā un *Nyamagabe* apgabalā 2018. gada decembrī;

F. tā kā 1994. gada genocīda laikā *P. Rusesabagina* bija Kigali viesnīcas "Hôtel des Mille Collines" rīkotājdirektors, kur viņš piedāvāja patvērumu un aizsardzību 1 268 tutsi un mērenajiem hutu, kas bēga no nogalināšanas; tā kā *R. Rusesabagina* ir starptautiski atzīts cilvēktiesību aktīvists, kura stāsts tika atspoguļots filmā "Hotel Ruanda"; tā kā par šiem cildināmajiem centieniem viņam 2005. gadā tika piešķirta prezidenta Brīvības medaļa;

G. tā kā *P. Rusesabagina* 2006. gadā izveidoja politisko partiju "PDR-Ihumure" un pašlaik vada Demokrātisko pārmaiņu kustību (*MRDC*) — koalīciju, kurā ietilpst "PDR-Ihumure"; tā kā Nacionālā atbrīvošanās fronte (*FLN*), kas ir "PDR-Ihumure" bruņotais spārns, uzņēmās atbildību par vairākiem bruņotiem uzbrukumiem 2018. gadā;

H. tā kā 2020. gada 27. augustā *P. Rusesabagina* neskaidros apstākļos piespiedu kārtā tika pārsūtīts no Dubaijas uz Kigali un pēc tam bija redzēts tikai 2020. gada 31. augustā Ruandas Izmeklēšanas biroja (RIB) galvenajā mītnē; tā kā Ruandas tiesa ziņoja, ka *P. Rusesabagina* tika arestēts Kigali Starptautiskajā lidostā, kas bija pretrunā iepriekšējam policijas ziņojumam, kurā bija norādīts, ka viņš ir arestēts, izmantojot "starptautisko sadarbību"; tā kā Apvienoto Arābu Emirātu (AAE) iestādes noliedz jebkādu iesaistīšanos viņa pārsūtīšanā un vēlākā arestā; tā kā aizdomās turētā likumīga aizturēšana un pārsūtīšana no vienas valsts uz citu kriminālllietas ierosināšanas nolūkā būtu jāveic, izmantojot izdošanas procedūru, ko pārrauga neatkarīga tiesa;

I. tā kā *P. Rusesabagina* nebija iespējas pēc saviem ieskatiem izvēlēties advokātu; tā kā starptautiskajiem advokātiem, kurus viņš piesaistīja savai aizstāvībai, joprojām tiek liegtas nepieciešamās atļaujas, lai viņu pārstāvētu;

J. tā kā *Mageragere* cietuma direktors 2020. gada 23. decembrī konfiscēja *P. Rusesabagina* apsūdzības rakstu, lietas materiālus un citus dokumentus, kas nepieciešami viņa aizstāvības sagatavošanai; tā kā cietuma direktors tika arestēts 2021. gada 8. februārī; tā kā *P. Rusesabagina* un 19 citu personu, kas apsūdzētas par saiknēm ar teroristu organizācijām, prāva ir atlikta uz 2021. gada 17. februāri; tā kā oficiālais iemesls šādai atlikšanai ir Ruandas valdības nespēja tikties ar savu juridisko konsultantu Covid-19 ierobežojumu dēļ;

K. tā kā *P. Rusesabagina* ģimene ir ārkārtīgi nobažījusies par viņa medicīnisko stāvokli, jo viņš ir pārcietis vēzi un cieš no sirds un asinsvadu slimībām, kuru ārstēšanai viņš lieto zāles; tā kā tiek ziņots, ka zāles, ko viņa ģimene, izmantojot Beļģijas vēstniecības Ruandā diplomātisko pastu, nekad nav *R. Rusesabagina* dotas; tā kā viņš saņem zāles, ko izrakstījis Ruandas ārsts, un viņš nezina, kādas vielas ir šo zāļu sastāvā,

([1]) Organizācijas "Freedom House" ziņojums "Brīvība pasaulē 2020. gadā".

1. nosoda *Paul Rusesabagina* piespiedu pazušanu, nelikumīgo pārsūtīšanu un aizturēšanu bez saziņas līdzekļiem;

2. uzsver, ka ar *P. Rusesabagina* piespiedu pazušanu no 2020. gada 27. līdz 31. augustam ir pārkāptas saistības, ko Ruanda uzņēmusies saskaņā ar Starptautisko paktu par politiskajām un pilsoniskajām tiesībām (6. un 9. pants), Konvenciju pret spīdzināšanu un citu nežēlīgu, necilvēcīgu vai pazemojošu rīcību vai sodīšanu (2. un 16. pants) un Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju (9. pants);

3. atgādina, ka aizdomās turēto personu izdošana citai valstij vienmēr būtu jāveic, izmantojot neatkarīgi pārraudzītas izdošanas procedūras, lai garantētu izdošanas pieprasījuma likumību un pārliecinātos, ka pieprasījuma izdevējā valstī ir pilnībā garantētas aizdomās turētā tiesības uz taisnīgu tiesu;

4. nosoda Ruandas iestāžu noteiktos pamattiesību un pamatbrīvību ierobežojumus un patvaļīgu pirmstiesas apcietinājuma izmantošanu, lai apspiestu opozīciju, nesniedzot minimālās garantijas *P. Rusesabagina* taisnīgai tiesai un neļaujot viņam regulāri sazināties ar savu ģimeni;

5. aicina Ruandas iestādes sniegt pilnīgu un apstiprinātu pārskatu par to, kā *P. Rusesabagina* tika aizturēts un pārsūtīts uz Kigali; prasa veikt starptautisku, neatkarīgu, pārredzamu un ticamu izmeklēšanu par *P. Rusesabagina* nodošanu un apcietināšanu;

6. pauž dziļas bažas par *P. Rusesabagina* tiesību pārkāpumiem; mudina Ruandas iestādes ļaut *P. Rusesabagina* lietu taisnīgi un publiski izskatīt kompetentā, neatkarīgā un objektīvā tiesā, piemērojot starptautiskos cilvēktiesību standartus; atgādina Ruandas valdībai par tās pienākumiem aizsargāt pamattiesības, tostarp nodrošināt piekļuvi tiesai un tiesības uz taisnīgu tiesu, kā paredzēts Āfrikas hartā un citos starptautiskos un reģionālos cilvēktiesību instrumentos, tostarp Kotonū nolīgumā un jo īpaši tā 8. un 96. pantā; aicina Ruandas tiesu iestādes steidzami nodrošināt *P. Rusesabagina* taisnīgu pārsūdzības procedūru, kas atbilstu Ruandas un starptautisko tiesību standartiem;

7. prasa *P. Rusesabagina* nodrošināt konfidenciālas konsultācijas ar viņa izvēlēto advokātu, kā arī regulārus un drošus kontaktus ar viņa ģimeni; atgādina Ruandas iestādēm, ka *P. Rusesabagina* ir tiesības pilnībā piekļūt viņa apsūdzībai, lietas materiāliem un citiem dokumentiem, lai apstrīdētu viņa aresta likumību; atgādina par nevainīguma prezumpcijas juridisko principu;

8. pauž dziļas bažas par *P. Rusesabagina* veselības stāvokli, jo īpaši tāpēc, ka Covid-19 var nopietni apdraudēt viņa dzīvību; aicina Ruandas valdību jebkādos apstākļos garantēt *P. Rusesabagina* fizisko integritāti un psiholoģisko labjutību un ļaut viņam lietot viņa parastās zāles; aicina Ruandas valdību ļaut ārstam Beļģijā uzraudzīt viņa veselības stāvokli, kā to 2021. gada 4. februārī pieprasīja Beļģijas ārlietu ministrs; aicina Ruandas valdību turpināt nodrošināt, lai visi ieslodzītie saņemtu pienācīgu veselības aprūpi;

9. nosoda politiski motivētas tiesu prāvas, politisko oponentu sodīšanu un prāvas rezultātu iepriekšēju paredzēšanu; mudina Ruandas iestādes nodrošināt administratīvās, likumdošanas un tiesu varas nodalīšanu, jo īpaši tiesu iestāžu neatkarību; aicina Ruandu padarīt pieejamu savu politisko vidi un uzlabot cilvēktiesību situāciju; sagaida, ka Ruanda īstenos ieteikumus, kas sniegti Cilvēktiesību padomes Ženēvā 2021. gada 25. janvārī sagatavotajā vispārējā regulārajā pārskatā;

10. aicina Ruandas valdību ievērot un pilnībā atbalstīt tiesības protestēt, tiesības uz vārda brīvību un pulcēšanās brīvību un nemēģināt ierobežot minētās tiesības;

11. aicina Ruandas valdību ratificēt Starptautisko konvenciju par visu personu aizsardzību pret piespiedu pazušanu un Romas statūtus, lai kļūtu par Starptautiskās Krimināltiesas locekli; mudina Ruandu ļaut Apvienoto Nāciju Organizācijas Apakškomitejai spīdzināšanas un citas nežēlīgas, necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai sodīšanas nepieļaušanas jautājumos atsākt apmeklējumus; aicina Ruandas iestādes steidzami pārskatīt savu deklarāciju, lai fiziskas personas un NVO varētu iesniegt sūdzības Āfrikas Cilvēktiesību un tautu tiesību tiesā, un atjaunot un no jauna ieviest deklarāciju, lai tā atkal būtu spēkā;

12. prasa Eiropas Savienībai nekavējoties rīkoties, lai nodrošinātu, ka tiek izmeklēta *P. Rusesabagina* aresta un tiesas procesa likumība un ka visos šā procesa posmos tiek ievērotas viņa kā ES pilsoņa tiesības; aicina ES delegāciju Ruandā, kā arī dalībvalstu diplomātiskās pārstāvniecības, jo īpaši Beļģijas vēstniecību Ruandā, uzraudzīt *P. Rusesabagina* tiesas procesu, apmeklēt *P. Rusesabagina* cietumā un apspriest šo lietu saziņā ar Ruandas iestādēm;

13. aicina Eiropas Ārējās darbības dienestu, Komisiju un ES īpašo pārstāvi cilvēktiesību jautājumos visaugstākajā līmenī stiprināt cilvēktiesību dialogu ar Ruandu, lai nodrošinātu, ka valsts pilda divpusējās un starptautiskās saistības; uzsver, ka saistībā ar Ruandas darbu starptautiskās attīstības jomā daudz svarīgāka prioritāte būtu jāpiešķir cilvēktiesībām, tiesiskumam un pārredzamai un atsaucīgai pārvaldībai;

14. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Padomei, Komisijai, Komisijas priekšsēdētājas vietniekam / Savienības augstajam pārstāvim ārlietās un drošības politikas jautājumos, ES dalībvalstīm, ES īpašajam pārstāvim cilvēktiesību jautājumos, ANO augstajam komisāram cilvēktiesību jautājumos, ANO ģenerālsekretāram, Āfrikas Savienības iestādēm, Austrumāfrikas valstu kopienai, ĀKK un ES Apvienotajai parlamentārajai asamblejai, Panāfrikas parlamentam, *Paul Rusesabagina* aizstāvjiem un Ruandas prezidentam un parlamentam.